OCT 28 1941

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 249. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 28-го жовтня 1941. No. 249. Jersey City, N. J., Tuesday, October 28, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ АПЕЛЮЄ ДО ЛУЇСА В СПРАВІ ВУГЛЯНОГО СТРАЙКУ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт вислав спеціяльного листа до Джана Луїса, президента Юнатед Майн Воркерс, щоб він своїм впливом та авторитетом запобіг страйкові майнерської юнії. Президент підчеркнув, що він звертається до нього як льояльного горожанина Америки, з проханням, щоб він та його найближчі дорадники зрозуміли вагу теперішнього моменту. В 1919. р. Луїс, у подібному випадку заявив, що не піде до боротьби з урядом і заявився проти страйку. Президент числить на те, що Луїс зробить тепер те саме. Вугілля є необхідним матеріялом для виконання цеї продукції, якої вимагає війна, заявив президент. Він теж подав, що М. Тейлор, б. голова „Юнайтед Стейтс Стіл Компані" особисто стріне Луїса, щоб в імені президента привести до порозуміння між страйкуючими робітниками та власниками копалень, з якими повинна бути заключена нова умова, бо реченець старої, вже минув.

ВАШИНГТОН. — Джан Л. Луїс, запитаний журналістами в справі вище згадного листа президента, відповів, що він не має що на те сказати. Хоч Луїс є завзятим противником президента, проте сподіваються, що ради загального добра держави, він приведе до порозуміння в юнії копальняних робітників.

ВСІ МУСЯТЬ ЖЕРТВУВАТИ ДЛЯ ЗАГАЛЬНОГО ДОБРА — КАЖЕ ПРЕЗИДЕНТ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт висилаючи з нагоди „Дня Фльоти" привіт до секретаря Накса, заапелював до всіх американців, щоб вони пожертвували „персональні, місцеві чи ґрупові інтереси для цього, щоб ми були зєднані й непереможні". Згаданий „День Фльоти" буде обходитися по цілому краю під кличем оборони краю.

СЕНАТОР ЛІ ЗА ПРОЧИЩЕННЯ МОРЯ

ПАСЕЙК (Н. Дж.). — Сенатор Дж. Лі з Оклагоми, промовляючи тут з нагоди „Дня моря" заявив, що Америка мусить доставити аліянтам чимскорше потрібні матеріяли до ведення війни й для того мусить прочистити море від німецьких підводних лодок, щоб можна перевести американські кораблі до англійських пристаней. Він рівнож заатакував Линдберґа та Ґвілера за це, що вони своєю неґативною політикою відносно уряду спричинюються до розбиття національної єдности. Сенатор твердив, що в інтересі оборони Америки та її інтересів є необхідно змінити Невтральностевий Закон та уможливити доступ американській фльоті до аліянтських пристаней.

ЄПИСКОП МЕНІНҐ ВІРИТЬ В ПЕРЕМОГУ БОЛЬШЕВИКІВ

НЮ ЙОРК. — Єпископ В. Т. Менінґ, голова єпископальної дієцезії в Ню Йорку, беручи участь в богослуженню в московській православній церкві на Гавстон Стріт, висловив надію, що большевики виграють війну та дадуть повну свободу московській православній церкві. Богослуження відправлялося знагоди 50-літньої його єпископської діяльности. Факт, що таке торжество відбулося в московській церкві, вважають за манифестацію того, що протестантські церкви стараються задержати якнайтісніші звязки з московською православною церквою. З тої нагоди московський митрополит жертвував єпископові Менінґови ікону як памятку за його заслуги для московської православної церкви в Америці.

ФІНЦІ ДЕКОРУЮТЬ ВОЛША

ВАШИНГТОН. — Відомий католицький діяч та заступник президента Джорджтавнського Університету, д-р о. Едмунд А. Волш, одержав високе відзначення від фінляндського уряду з вдячности за оборону Фінляндії та її демократичних ідеалів перед американським народом. О. Волш заявив, що це відзначення „Біла Рожа Фінляндії", буде служити йому як неоцінена памятка „геройчної оборони людської свободи проти брутальної агресії підчас страшної зими 1939-40. рр."

РУМУНИ ТВОРЯТЬ „ВІЛЬНИЙ РУМУНСЬКИЙ РУХ" В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД (Огайо). — К. Давіля, б. румунський представник в Америці, заявив, що він творить „вільний румунський рух" в Америці, який має на ціли збудувати нову Румунію, оперту на демократичних засадах. В кількох тижнях, твердив Давіля, він оголосить листу визначних румунських політичних діячів, які приступили до цього руху. Давіля, якому відібрали румунське горожанство, сказав, що нова Румунія не буде більше вести расової політики. Опираючи на принципах Атлянтійського Чартеру, твердив Давіля, нова Европа мусить бути збудована на цілком інших засадах. Досі, говорив він, національні еґоїзми були тими перешкодами, які унеможливляли мирну співпрацю поміж народами, в будучнині рішаючим чинником в Европі мусить бути демократія; а основою цеї демократії, каже, Давіля, є селянство, яке по всіх краях має спільні інтереси та традиції. Група Давілі заявляється рівнож за заграничною політикою американського уряду та її активно піддержує. Як відомо, в Лондоні існує рівнож комітет „вільних румунів" під проводом Тілеа, б. румунського представника в Англії.

МІЖНАРОДНЯ ОРҐАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ ПОЧАЛА СВОЇ НАРАДИ В НЮ ЙОРКУ

Міжнародня Орґанізація Праці, праве рамя неіснуючої вже Ліґи Націй, відкрила в Ню Йорку своє засідання, яке є перше від хвилі вибуху другої світової війни. В конференції беруть участь представники 33 держав, включаючи й тих, які є нині під пануванням гітлерівської Німеччини. Конференцію, яку відкрито в Колюмбійському Університеті, отворили відповідними промовами секретарка праці пані Перкенс, губернатор Ліман, посадник м. Ню Йорку Ля Ґвардія та д-р Ніколяс Морей Ботлер, президент Колюмбійського Університету. Наради цеї орґанізації, як пояснив Едвард Філен, виконний директор М.О.П., будуть поступати в міру розвитку европейської війни. Якщо війна приноме корисний для Англії й СССР біг, тоді конференція радитиме над повоєнною економічною розбудовою Европи та цілого світа; якщо навпаки, ця війна прибере менш корисний для аліянтів оборот, то учасники конференції радитимуть над зміцненням оборони та ближчою співпраці між урядом, індустрією та робітництвом. Між 130 делеґатами, що представлятимуть 33 країв, не буде делеґатів Німеччини, Італії, Еспанії, Японії та Совєтського Союзу. Чотири попередні не є членами орґанізації, а Совєтський Союз виґнали разом з Ліґи Націй та М.О.П., що було карою за неспровокований напад на Фінляндію в 1939. р. Не будуть заступлені також Швеція, Портуґалія, Туреччина та Болґарія. Офіційна причина їх відсутности має бути страх за евентуальні репресії з боку Німеччини за участь в конференції. Англійську делеґацію очоловлює майор Клемент Атлі, спеціяльний висланник Черчіла. Польщу заступає Ян Станьчик, а Чехословаччину Ян Масарик.

ІЗОЛЯЦІОНІСТИ МОЖУТЬ СПРОВОКУВАТИ ГОЛОСОВАННЯ НАД ВІЙНОЮ В КОНҐРЕСІ

Противники зміни Невтральностевого Закону приготовляються до завзятої боротьби проти намаганої зміни тої частини закону, яка забороняла вїзд американським корабям до пристаней воюючих держав. У відповідь сенаторові Коналі, що є головою сенатської комісії заграничних справ, який домагається уневажнення Невтральностевого Закону, відповів сенатор Вілей, демократ з Висканисин, що ізоляціоністи будуть домагатися, щоб сенат голосував над справою виповідження війни Німеччині.

НІМЦІ ЗАХОПЛЮЮТЬ ЦІЛИЙ ДОНЕЦЬКИЙ БАСЕЙН

Німецькі звідомлення говорять, що їхня офензива на українськім фронті дає дуже добрі успіхи. Здобувши Харків їхні війська посуваються далі на схід і захоплюють цілий промисловий Донецький басейн. Тепер вони пробивають укріплення довкола Ростова. Також вони зробили успіхи на Кримі і вдерлись вже в середину Криму. Коло Москви, кажуть німецькі звідомлення, німці знов пробили фронт на широкій віддалі і зблизились під Москву. Цілий цей фронт, як теж на Україні, знаходиться в пливкім стані, кажуть німці.

СОВЄТСЬКІ ЗВІДОМЛЕННЯ ГОВОРЯТЬ ПРО ЗДЕРЖАННЯ НІМЦІВ

Совєтські звідомлення далі говорять, що совєтська армія мужньо відбиває напір німецьких сил. Лиш біля Харкова і на Кримі німці зробили „малі поступи", кажуть совєтські звідомлення. На центральнім фронті вони вповні відбили наступ німецьких повзів. Страшні бої далі ведуться біля Калініна. Місто частинно евакуоване. Також совєтські війська евакували Сталіно, про яке німці вже тиждень тому говорили, що воно попало в їх руки.

СОВЄТСЬКО-ЯПОНСЬКІ ПЕРЕСТРІЛКИ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ

З Москви доносять, що на манчукській границі прийшло до перестрілки між совєтськими і японськими військами, в яких було вбитих кількадесять японських вояків. Після перестрілки японські відділи відступили назад за манчукську границю.

БРИТІЙЦІ БОМБАРДУЮТЬ НЕАПОЛЬ

Британці знов бомбардували італійську пристань Неаполь, звідки на масову скалю висилають держави „осі" військо і матеріяли для підготовки до офензиви в Північній Африці. Після всякої правдоподібности на африканськім фронті вже незадовго зачнуться великі бої. Обі сторони стараються скріпити там свої позиції, а не допустити до скріплення ворожих позицій.

СНІГ У МОСКОВЩИНІ.—Німецька світлина показує клопоти німецького механізованого відділу в транспорті внаслідок сльотовиці в Росії під Москвою. Німецький цензор одначе запевняє, що такі перешкоди не будуть здержувати німецької кампанії проти російської столиці.

НІМЕЦЬКІ Й ІТАЛІЙСЬКІ ФАРМЕРИ ТИСЯЧАМИ ПОСУНУТЬ НА УКРАЇНУ

РИМ. — В фашистівських колах Риму говорять, що до кватири Гітлера на східний фронт виїхав італійський міністер закордонних справ, граф Чіяно. Предметом його розмов з Гітлером мало бути обговорення кольонізації українських земель. Достовірні кола Риму говорять, що в тій розмові між найвищими представниками Німеччини й Італії вже прийшло до порозуміння. За їхнім пляном вже в найкоротшім часі на українській землі посунуть тисячі німецьких і італійських фармерських родин, яких завданням буде „співпрацювати з українськими фармерами і на них наглядати". Німецькі й італійські фармери, на думку німців й італійців, відзначаються вищою цивілізацією від українського фармера, тому вони матимуть додатний вплив на видайність плідного українського чорнозему. Італійські кола говорять, що цього року, внаслідок знищення довершеного на Україні уступаючими большевицькими військами, не можна буде видобути для себе збіжжя. З другого боку, кажуть вони, те знищення не дуже велике, щоб аж не можна було прокормити місцевого населення. Та вже на черговий рік, кажуть італійці, з України можна буде вивезти чимало всяких харчів, якими можна буде вповні доповнити браки в інших краях Европи.

РУМУНИ ВИСЕЛЮЮТЬ ЖИДІВ З БАСАРАБІЇ І БУКОВИНИ В ГЛИБИНУ УКРАЇНИ.

БУКАРЕШТ. На скаргу румунських жидів, що румунська влада зле трактує жидів, відповів листовно румунський прем'єр генерал Антонеску. Він закидає жидам, що вони зле відносились до румунської влади, вбивали в Басарабії і Буковині румунських вояків і старшин, як ті землі в 1940 р. окупували совєтські власти. Вслід за тим румунський уряд постановив висилити всіж жидів з Басарабії і Буковини в глибину України, над ріку Боґ. Тих жидів є 350,000.

ПОЛЯКИ НА СОВЄТСЬКІМ ФРОНТІ.

МОСКВА. — Совєтська влада подала до відома, що на одним відтинку, коло міста „К" брали участь в битві з італійськими вояками польські військові відділи. Вони мали віднести над італійцями перемогу і взяли багато італійців в полон. Італійські полонені, говорить совєтське бюро інформації, висказували велике незадоволення з війни і з фашистівського режіму.

НІМЕЦЬКИЙ КОМІСАР ДЛЯ РІВЕНЩИНИ.

КРАКІВ. — „Краківські Вісти" друкують, що на округу Рівно німці поставили німецького комісара Бера. Відтепер всю політичну владу перебере його уряд. Він також керуватиме всіма іншими функціями місцевого населення. Той уряд видав заклик до місцевого населення, щоб з ним співпрацювало.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ПРО ВІДНОСИНИ З УКРАЇНЦЯМИ.

ЦЮРІХ. — Газетярська агенція Нешенел Прес Сервис подає, що польська преса, що виходить під німецькою займанщиною пише про польсько-українські відносини з 1918-1920 років, а також про пізніщі „пацифікації", та шикани польського уряду супроти українського населення. Згадана польська преса осуджує ту політику колишнього польського уряду. Закордонна польська преса, передаючи цю новинку, додає свої заваги до неї, та каже, що це „німці цькують українців проти поляків", щоб „заохотити українців до помсти над поляками".

БОЛЬШЕВИЗМ В АНҐЛІЇ ПІДНОСИТЬ ГОЛОВУ.

ЛОНДОН. — Минулої неділі на Трафальґар Сквері чотири робітничі орґанізації влаштували масовий мітинґ, на якім порушувано справу помочи Совєтам. Приявних людей було 10,000. Та як прийшла до слова представниця уряду і заявила, що втеперішню хвилю не можна висилати експедиційної сили на европейський континент, бо це тільки спричинить невдачу, то масова товпа заглушила її окликами. Бесідниця пробувала говорити, що це буде робота на руку Гітлера, коли англійські комуністи, що прийшли на цей мітинґ в орґанізованих лавах, будуть розбивати мітинґ і домагатись інвазії европейського континенту. Але комуністи її заглушили. Подібної долі зазнала чергова бесідниця, що хотіла пояснити, чому тепер така експедиційна виправа не вийде на руку аліянтам, а навіть самим Совєтам. Згадані орґанізації минулого року завзято агітували за мир.

НІМЦІ ЗДЕРЖАЛИСЬ З ЧЕРГОВИМИ РОЗСТРІЛАМИ.

ВІШІ. — Німецька влада здержалась з розстрілом чергової сотки закладників. Вона попала на слід, який може довести її до знайдення дійсного справника. Ті розстріли по цілій Франції викликали дуже прикре враження і озлобили проти німців навіть тих французів, що бажали з німцями співпрацювати. Маршал Петен мав заявити німцям, що він сам перейде на окуповану німцями територію і віддасться німцям в руки, як закладник. Бо за все, що діється в Франції відповідає він, як голова держави, заявив він.

ЯПОНІЯ СТУПАТИМЕ ВСЕ ВПЕРЕД.

ТОКІО. — Японський премієр Тойо виголосив промову, в якій заявив, що Японія не дасться ніким застрашити від раз означеного шляху. Вона твердо ступатиме по тім шляху, доки не осягне своєї цілі. Японський нарід великий і інтеліґентний, говорив він. Ніхто не може позбавити спіленого сто-міліонового японського народу його слушних прав до розросту, запевняв японський премієр.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить вислати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Жидівські Погроми

В американській пресі зачали появлятись вісти про жидівські погроми на українських землях. Не знаємо, скільки в них правди. А це тому, що майже не можливо повірити тим, що знають галицьке село, щоб у Галичині могли вимордувати, чи вистріляти з машинових крісів тисячі жидів. Та коли „Ню Йорк Таймс" подає, що дехто начисляє, що є до 15,000 жидів, загинувших „через німецьких вояків і українських бандитів", то якби не квестіонувати ось такі цифри й новинки, то проте треба таки припускати, що щось таке діється на українських землях. А коли так, то легко собі уявити, яку це наносить величезну шкоду Україні й українській справі.

На нашу думку, український нарід тут невинуватий, як невинуватий і за ті погроми, що були влаштовувані чорносотенщиною за царської влади, чи за ті, що траплялись в часах революційного перевороту в Україні, коли то бушувала по українських селах і місточках усяка ріжно-національна збиранина. А подібне діється і тепер.

Це очевидне, що націстівський розрахунок з жидами прибирає тепер щораз драстичніші й огидніші форми. І переноситься з німецьких, румунських чи мадярських земель на українські. Антисемітські влади в тих землях виганяють тепер жидів як бачимо, тисячами зо своїх країв і женуть їх до Галичини чи далі на схід в Україну. Значить на землі, що тепер цілковито знищені відступаючими советськими арміями, згідно з приказом Сталіна. Легко уявити собі долю тих обідраних і позбавлених усякого добра жидів, що прибувають тисячами, щоб осісти в селах і містах, що теж обідрані зо всякого добра. Вониж прибувають між людей, що теж голі й босі й тисячами без даху над головою, бож попалено цілі села і міста. Чи в таких випадках нема нагоди до всяких огидних провокацій? Особливо, коли сама влада підюджує і отверто заявляє, що всьому нещастю жиди винні.

Знаючи український нарід, віримо, що й в тому випадку він у своїй цілости не іде на такі провокації, а тільки падає жертвою політики нових окупантів. Бо націстівська влада за хитра, щоб допускатись того роду погромів в самій Німеччині. Вона це переводить тепер на чужій землі, щоб тим способом відповідальність за такі дикі вчинки могла спадати теж і на інші народи, в даному випадку: на український нарід. Та чесна і холодно думаюча людина відразу пізнає, що прецінь годі собі навіть уявити, щоб десь на забраній німцями землі, де є установлена німецька влада, могло щось таке діятись, якщо воно не було ділом самої влади. Інакше воно булоб затоплене в ріках крови виноватців, чи населення взагалі, як це буває тепер у Франції. Прусська дисципліна й пруський авторитет не визнають ніякого нарушення ладу і порядку, особливо в часі війни і то ще на території підбитій. Тому, коли дійсно діються на українських землях такі ганебні вчинки як жидівські погроми, про які доносить преса, то за них відповідає тільки націстівська, окупантська влада, а не український нарід.

ПРО НАШУ ПІСНЮ І ДЕЩО ІНЧЕ...

Підчас двомісячного перебування в Канаді в ролі лектора Учительських Дириґентських Курсів я мав приємність ближче спостерігать канадійське українське життя. На кожному кроці мене вражала його інтенсивність і, такби мовити, „національна насиченість". Актуальні питання української культури й мистецтва займають в ньому не останнє, а чільне місце та надають тому життю повноти й глибини. Навіть в умовах воєнного часу канадійські українці не забувають про вищі інтереси і дбають про них не тільки під оглядом сучасного, але й дальшого будучого. А при далеко менших матеріяльних засобах і можливостях ніж ті, що їх маємо в Злучених Державах, навіть потраплять в дечому перевищить американських українців. Найкращим доказом цього може бути переведення коштовної справи Дириґентських Учительських Курсів, які мають на меті підготовку нових працівників на полі української культури й мистецтва, — справа, розрахована в усякім разі не на матеріяльні зиски в сучасному, а на цінности не матеріяльні в будучому.

З великою утіхою й задоволенням приходилось спостерігать ту уважливість, старанність, працьовитість і просто подивляючу жадобу знання у молодих курсантів, уроженців Канади, а також і той інтерес до курсів, який виявляло ширше громадянство в листах і запитаннями, а навіть відвидинами з далеких сторін Канади. Не кажу вже про підтримку преси, хоч іноді трохи поздерживої, але завжди прихильної.

Цілком природно, що ставлячись уважно до культурної української роботи на свойому ґрунті, канадійські українці виявляють живий інтерес і до громадського та культурного життя на терені американськім, і мені, як американському гостеві, приходилось відповідать на багато запитань. Про все я міг більш-менш задовольняюче і лагідно відповісти, починаючи з Конґресу Американських Українців, видання „Історії України" Грушевського, українських лекцій в Колюмбійськім Університеті, ґрандіозних концертових виступів Сімки Хорів, а кінчаючи новою розбудовою Стемфордського Семинара.

Але в одному питанні почував себе ніяково і повинен був шукать бічних стежок, — це в питанні Рекордування Української Пісні, яке торкалось безпосередно мене, та яким в Канаді дуже цікавляться. Правдиві любителі рідного мистецтва, що з нетерпеливістю чекаючи тих рекордів, питали: Чи скоро вони вийдуть? На це я, з деяким ваганням і досить непевним голосом, відповідав: „Скоро".

Більш освідомлені питали: Як могло статись, що така ясна в своїй доцільности й користі справа, як рекордування нашої пісні, стала футбольним мячем в партійній гризні та викликала в деяких часописах ганебну писанину, від якої бере сором за українське імя і біль за нашу нещасну пісню?... На це я не міг нічого відповісти.

Ще більш не міг відповісти на таке запитання: Колиж нарешті ті рекорди вийдуть в світ?... Не міг відповісти, бо й тепер не розумію і не можу збагнуть, які пружини, фіґури та амбіції ділають в цій справі за димовою завісою балаканини й суперечок.

Докраю стає незрозумілим, як така благородна, високо-культурна справа, яку наглять і час і обставини, та якої користь ясна кожному, — могла попасти в мертвий кут і зупинитись на тій нещасній квоті, що її зложили нечисленні передплатники, правдиві любителі нашої пісні, та скілька благородних жертводавців, а яка... уявляє третину потрібної суми. Адже джерело української жертвенности ще не висохло: вона і зараз, коли обставини відсунули її ширші завдання далеко надалі, продовжується, хоч і набирає іноді фантастичних напрямків, — бо жертвенність є органічна функція українського серця й життя національної свідомости громадянства. Як же могло статись, що та пісня, якої потребує українське серце, громадське життя й національна репрезентація, та пісня, якою хваляться та пописуються вдало й невдало українці на кожному кроці, на якій спирають свої права і претенсії на національну самобутність, та пісня, яка у виконанню Української Капелі здобула стільки мистецьких перемог та принесла стільки слави українському імени у всьому світі, — змогла вижебрать на своє рекордування у тих же українців аж 1,561 долярів і 68 центів... на протязі двох років!? Як могло статись, що цей единий чистий, несплямований клейнот нашої сумної й безправної дійсности, прапор нашого героїчного славного минулого, пашпорт нашої культурности, єдиний апель до світового серця й сумління в цю страшну добу людської історії, та пісня, що зберігла від загибелі нашу націю, джерело нашого духа й слова, та пісня, перед якою в пошані схилили голови чужинці — могла зазнать такої вразливої, холодної погорди від свогож народу в Америці, а зневаги та глуму від недотепних „борзописців"! Як могло статись, що в ці часи, коли здесяткований наїздниками український нарід опинився перед перспективою цілковитого знищення його культурних цінностей, мистецької спадщини та творчої національної традиції; коли історія й події накладають на нас святий обовязок вратувать хоч щонебудь з наших святощів серед всеукраїнського погрому, ми, живучи в американських умовах ситого, спокійного й вільного життя, виявляємо аж таку жалюгідну холодну байдужність до культурної справи великої ваги, що вона зачинає вже набирати затяжного млосно-нудного анекдоту!?

Невжеж солодкі слова про українську культуру і культурність, про батьківщину і національний обовязок, про любов нашу до рідного мистецтва, про що співають щодня наші красномовці, а від яких рябіють сторінки наших часописів, — є пустим звуком без змісту й значіння, плащиком, яким покривається наше лінивство, національний занепад, гнилизна, деморалізація і громадське безсилля! Не хочеться вірить, не хочеться так думать, хоч на цю думку й наводить сумна дійсність! Невжеж наше громадянство дозволить цій культурній справі піти в помийницю балаканини, баламути, інтриґ, суперечок, злоби, заздрости, зарозумілости й нездарности, де тоне все цінне, а зверху плаває одне шумовиння! Це булоб нерозумно, неоправдано, непростимим злочином проти нації й українським скандалом перед світом.

Тож висловлюючи щиру подяку всім, хто словом, пером і ділом попирав і попирає справу рекордування пісні, хочеться просить наше громадянство більш серіозно зупинитись над цею справою, усвідомить собі її цінність і значіння в сучасних обставинах, та довести її нарешті до успішного кінця, щоб з нас люди не посміялись та „не покачали на нас головами". А цього тільки й чекають наші приятелі й добрі сусідоньки. Все потрібне з мистецького боку вже приготовано й перевірено. Програма обнімає всі типові розділи пісень в найкращих зразках хорового опрацьовання **всіх** хорових композиторів як з Великої України й Галичини, так і з Америки. Ноти виготовлено. І намічено найкращі фахові хорові сили до виконання. Затримка тільки через брак грошей. Ось те останнє слово належить до громадянства.

Д-р Олександер Кошиць.

АНҐЛІЙСЬКІ ПРИГОТОВАННЯ НА КАВКАЗІ

В міру поступу німецьких армій на схід до Дону, зростає також можливість німецького наступу на Кавказ та захоплення багатих советських зложищ нафти в Баку. Такого німецького нападу сподіються англійці від давна й тому якслід до нього приготовляються.

Ґен. Вейвел разом з большевицькими ґенералами підготовляє новий кавказький фронт. Закордонні військові знавці, що перебувають в Туреччині, не вірять в це, начеб то німці відтягнули більші свої сили з України під Москву. Навпаки, вони твердять, що упадок Одеси та захоплення німецькими військами Таганрогу й Сталіна (Юзівка) а тепер Одеси й Білгороду, будуть мати куди більші наслідки для цілої війни, як погром советських військ під Вязмою й Брянськом. Через Кавказ німці захочуть вдарити в Британську Імперію.

Бо ставши на Доні, німці скоро можуть дійти аж до Каспійського моря та цілком відтяти Кавказ, а з ним звязок з Індією та Іраном. Що більше, захопивши нафту, вони готові позбавити червону армію найголовнішого середника в теперішній механізованій війні. Тому не диво, що охорона Кавказу є не тільки надзвичайно важним питанням для Сталіна, але також і для Анґлії.

Одначе ще завчасно припускати, як це робить деяка частина американської преси, що ґен. Вейвел уже спровадив міліонову індійську армію на границі Кавказу. Ці самі військові знавці, що перебувають в Туреччині, пишуть, що анґлійці поспішно помагають большевикам встановляти оборонні бази в таких містах як Астрахань, Краснодар, Ґрозьний, в Тифлісі та в цілому ряді інших міст по цій і по тамтій стороні советсько-іранської границі. Головні сили індійської армії ґен. Вейвела мають бути розташовані в місцевостяж Гамадан і Керманшаґ, що положені на добрій комунікаційній лінії, що йде з Базри та Баґдаду в Іраку.

Штаб Вейвела був того переконання, що покищо не треба творити спільної советсько-анґлійської команди як довго Одеса та Крим є в московських руках. Одеса була особливо важним бастіоном на Чорному морі. Новоросійськ, пристань на східньому побережжі Чорного моря, ледви чи заступить Одесу під тим глядом. Також нема великої надії на це, чи советська чорноморська фльота, коли вицофається в східній кут Чорного моря, зможе що вдіяти, щоб здержати німецький наступ.

Якщо німці захоплять Ростов над Доном, тоді прийде година, коли Вейвел зможе виступити на кавказьку арену. Бо захопивши це останнє велике місто України, німці підуть на Сталінґрад (Царицин) та Астрахань, щоб тим робом перетяти цілковито комунікаційні артерії з Іраном. А якби німці заняли Астрахань та Сталінґрад, то тоді посунуться вдолину та стануть в брамі Британської Імперії.

Хоч невтральні знавці передбачують, що німцям не піде легко зо здобуттям Кавказу, то анґлійські військові експерти висказують більш песимістичний погляд і приготовляються до оборони.

Дехто сумнівається, чи ґен. Вейвел згодиться на подвійну анґлійсько-советську команду кавказького фронту. Покищо іде гарячкова співпраця обох штабів при плянуванні оборонних баз.

ПЕРЕМІНИ В КОМАНДУВАННІ.

Ґенерал Григорій Жуков, начальник російського ґенерального штабу, що недавно став командантом військ, що обороняють Москву перед німецькими військами. Маршал Тимошенко, що займав досі це становище, дістав припоручення обняти команду над південним фронтом.

Сфінджe.

ДИТИНА

Одної неділі вечором пробудився Люпля із дрімки. Це батько вернувся до дому з остерії (коршми) і говорив щось голосно. Люпля спав у сусідній кімнаті — це була заразом кухня. Мати в той час лежала вже також у ліжку в другій кімнаті.

Люпля чув, як батько якось сердито говорив:

— Жінко, встань, маю щось із тобою говорити!

Мати відповіла: — Я не сплю. Говори тихіше, бо діти вже сплять.

Батько став тихіше говорити, всеж таки в його голосі чути було якийсь гнів і біль.

— Знаєш, що нового я чув в остерії? Сказав це мені один приятель. Колиб це сказав був хтось інший, я був би вбив його! Ми оба зростали від малих дітей, поженилися.

Батько перестав говорити. Наче соромився, що мусить говорити.

Мати мовчала.

— Ти мовчиш? Коли так, то я говоритиму. Гарне говорили мені люди про тебе! Ти любишся з мулярем Піпетою... Кажи! Відповідай! Зараз!

Мади відповіло з плачем:

— Я нічого не знаю. Це неправда. Це говорять люди, які бажають мені лиха...

Одначе в її нерішучій відповіди не чути було святого тону правди.

Прочуття й жах витиснули сумне зітхання з грудей батька. Це що він відчував оце вперше, то був великий жаль.

— Ах, який я нещасливий! Та як тобі не сором!? Ти вже не молода, мати пятеро дітей і робиш так, щоби люди брали тебе на язики! За пятнацять літ уперше. Чи я недобрий для тебе? Моя хата все була чесна. Затям це собі!

Одначе ця остання погроза завмерла в зітханні. Серце його боліло, він не в силі був укрити того...

Люпля затиснув зуби в ковдру. Він рад був не чути нічого, нічого не знати, а рівночасно хотів довідатися все, нещастя глянути в вічі. Це для хлопчини були муки, які майже відбирали йому свідомість.

Батько, його добрий батько, плакав!... То в світі нема справедливости? Невідоме досі почування закралося до серця хлопчини: ненависть до людей.

Батько говорив:

— Не гадай, що я боягуз і плаксій, що бачиш мої сльози. Я мав тебе за святу. Відколи я пізнав тебе — я не бачив іншої жінки. Та той песький син не переступить мого порога. Він мусить за тебе вмерти! Зі мною не жартувати!

Він закляв, потім сказав:

— А тепер обернися й спи! Ти вже для мене не ця, яка була досі!

Люпля почув небаром, що батько вже спить, а мати притишено плаче...

Минали дні за днями. Дома, здавалося, все знову добре. Батько серед праці заспокоївся. Його душа подобала на плесо води, в яке кинемо камінцем, а воно небаром вигладиться, втишиться.

За батьком успокоївся й Люпля. Та все таки в серці скривався біль із тієї ночі.

Той вразливий хлопчина — що несвідомо любив усе гарне, любив природу — зломовся на душі, наче деревце серед хуртовини.

А свої нині роздумування закінчив Люпля такою постановою: для добра всіх слідкуватиме своюненьку, пильнувати її. Коли раненько, перед сходом сонця батько виходив на поле, тоді серце хлопчини билося сильніше та наче говорило: „Йди спокійно, батечку, я лишуся тут, пильнуватиму твоєї хати".

Для матері Люпля був відтепер більш скритий, а рівночасно обережний. Та він не судив її, не винуватив. Вона далі була для нього давньою матірю.

І Люпля знову вганяв по полях і левадах, одначе вертався додому незамітно й закрадався боязко й тихенько до дверей. Радісно й легко зітхав, коли дома застав усе, так як було.

Минуло щекілька тижнів. Аж одного разу Люпля побачив, що Піпета крутиться неподалеки гаю. Діти були в школі, а мені певно ще спали. Люпля сів на порозі й глядів грізно на Піпету.

Мати сказала Люплі полагодити якусь орудку. Її голос був такий лагідний. Та Люпля не ворушився. Остав на місці, наче сторожкий пес, поки муляр не відійшов.

Та прийшов вечір у суботу. Вернувся батько. Цей тиждень його не було дома, бо мусів працювати далеко від хати. Люпля почув цієї ночі ще гострішу суперечку між батьком і ненькою.

Паольо Моратіні працював увесь тиждень у виноградниках в Калюнзі. Заки вернувся додому, видно довідався, що дома недобре. І діти побачили, що батько вернувся додому нахмарений, мовчазний тай не приніс для них нічого. А звичайно приносив цукорки. Не привитався з дітьми, що зібралися біля стола, поклав лише руку на голову Люплі та сказав: „Ах, ти!" Потім озвався до жінки: „Ходи, маю щось тобі сказати!"

Люпля, що саме розділював дітям горячу фасолеву зупу, побачив, що мати поблідла. Ще ніколи не бачив її. Люплі здавалося, начеб йому до грудей влетіла птичка й там розпучливо тріпоче крильцями. Якжеж це знову Піпета міг станути їм на дорозі. Чи він, Люпля, не беріг добре рідної хати? Що міг довідатися батько?

— Боже, Боже, рятуй нас! — молився хлопець. Пресвята Діво візьми нас у свою опіку — так учила його ненька, панотець і вчителька — він повинен був просити Богоматери, коли найшовся в нещасті. Кинув деревяну ложку у горщок і сказав до братів: „Я зараз прийду!" І викрався з хати, підкрадався слідом за батьком і матірю, які передтим уже вийшли були. Мати, щоби сусіди нічого не підозрівали, завернула до криниці. Порожне ведро дзеленькало їй в руці.

Люпля скривався за плотом, щоби ніхто не побачив його.

Ще кілька кроків і батько зупинився.

— Чи то правда, що ти стала повією? Я знаю, що ти не признаєшся до того, одначе знаю теж, що воно правда, яку годі заперечити. Та я маю на це спосіб. Я не заслужив на це, щоби зігнити в тюрмі. Одначе він мусітиме заплатити мені! Тобі я нічого не зроблю, та... — та батько схопив маму за барки і тряс нею, як вихор трясе деревиною. Мати перелякалася, одначе здавила крик. — Діти потребуватимуть когось, хто ними заопікувався би, як я пійду. Подумайже про дітей, нещасна, а ні, то... — Батько знову схопив маму і штовхнув її пястуком ід хаті, бачив, як вона знову ввійшла до середини.

Паольо Моратіні мав незаперечні докази, що жінка зраджує його. Він знав, що йому тепер робити. Пустився до остерії, шукати того, який зруйнував йому родинне щастя, який його чесну жінку перемінив у віроломну, відірвав йому пошанівок, яким він втішався в усіх людей, на все зробив його посміховищем у селі...

Він чув іще страшні слова: „Ти гаруєш по чужих виноградниках, а тамтой..." Ні, тих слів він не міг придумати.

Він почув знову їх вимовну мовчанку, вимовнішу ніж признання, мовчанку тієї, яку все

(Докінчення на стор. 4.)

ЩО ЗРОБЛЕНО В СПРАВІ ОБОРОНИ

Департамент маринарки видав заяву, що американський воєнний корабель Карні, який находився на патролі біля Ісляндії, був т о р п едований. Жертв в людях не було і корабель пливе своїми власними силами. Президент сказав на пресовій конференції, що в часі атаку Карні находився на водах, які вважаються входячими в оборонну сферу Америки.

Узброєння кораблів.

В палаті послів перейшов законопроєкт зміни закона про невтральність, який даватиме право узброювати торговельні кораблі. Секретар маринарки Накс заявив на пресовій конференції, що маринарка вже є приготована зброїти американські торговельні кораблі. Вона жде на дозвіл конґресу. Накс сказав, що для тої цілі є відповідний запас гармат, але не всі надаються до того, щоби їх можна уживати проти літаків і субмарин. Він дальше сказав, що узброєння торговельних кораблів зменшить небезпеку субмарин, бо тоді вони не посміють випливати на верх і стріляти, а будуть змушені користуватись обмеженим числом торпед.

Поміч Англії.

Секретар маринарки оповістив, що на основі „ленд-ліз" закону Англія дістане від Америки дві старі субмарині. Президент заявив, що на основі того самого закону в місяці вересні уряд вислав Англії й її союзникам воєнні матеріяли на суму $155,000,000. Майже вдвоє стільки, як було вислано в останніх шість місяцях. Президент сказав, що з тої помочі користають Англія, Китай, Полуднева Америка і вигнані уряди Польщі та Норвеґії. Щодо Росії, то за вислані їй матеріяли вона платить золотом. Президент заявив, що призначеної „ленд-ліз" законом суми на допомогу осталось тільки 5 відсотків. Тепер палата послів ухвалила на саму ціль $5,711,000,000.

Продукція.

Промовляючи на зібранню в Дітройт, Міш., адміністратор цін Гендерсон сказав, що хоч продукція в Америці піднеслася 35%, цебто 45% більше ніж в 1929. році, то на оборону видається тільки 12 до 14 відсотків загальних доходів Америки. З вісьмох годин праці американського робітника, сказав він, на оборону йде тільки одна година. ОПМ має підстави вірити, що до червня 1942. з кожних вісім годин фабричної праці — дві припадатиме на виріб воєнних матеріялів. Однак треба мати на увазі, що в Німеччині Гітлер вже постановив так, що з кожних вісім годин фабричної праці — пять йде на виріб воєнних матеріялів.

Голова експеріментального відділу при ОПМ, Стейсі, сказав на зібранні в Ню Йорку, що у вересні ц. р. на оборону видано майже $1,347,000,000.— $203,000,000 більше ніж у серпні. Стейсі заявив, що якби 50% американської індустрії заставлено виробляти воєнні матеріяли, то Гітлер напевно програв би війну. Стейсі пропонує, щоби Америка видавала на оборону по $50,000,000,000 річно.

Департамент війни оголосив, що у вересні виріб середніх повзів збільшився два рази так, як був у серпні. Продукція легких повзів „також піднеслась", але не багато. Конгрес ухвалив закон на основі якого Ар Еф Сі має право зичити і позичати гроші на розбудову сталеварень. З ухваленої конґресом суми $1,500,000,000 — $1,000,000,000 піде на розбудову фабрик, які по укінченні моглиб виробляти 10,000,000 тон сталі. ОПМ вже приказала зредукувати продукцію автомобілів в місяці січні 1942. року „щонайменше" до 51% того, як було вироблено в січні 1941. року.

Департамент м а р и н арки приказав своїм офіцирам, щоби вони впливали на місцевих фабрикантів прискорити викінчення замовлених для маринарки річей. Це треба зробити навіть тоді, якби було потрібно завести в фабриках три „шифті" і працювати по сім днів на тиждень. А ті фабрики, які вже роботу для маринарки скінчили, повинні відновити з нею контракти.

Розділювання замовлень.

Відділ розділювання воєнних замовлень про ОПМ заявив, що ті великі фабриканти, які не хотять ділитися воєнними замовленнями з меншими фабрикантами — не дістануть нових контрактів. Потреба воєнного виробництва вимагає, щоби всі над тим працювали. В заяві говориться, що по малих фабриках в Америці працює 60% індустріяльних робітників і їх треба заставити виробляти такі річи, яких треба на оборону краю.

Департамент війни оголосив, що три фабрики, які виробляють залізнодорожні ваґони, холодільники і прибори до добування оливи, виробили вже части, з яких збудовано 105 мм говіцер. Цікаво, що дотепер ніхто з їх робітників не мав досвіду у виробі зброї. Департамент маринарки оголосив, що в нюйорськім стейті є 75 малих фабричних заводів, які виробляють части до підложа на якім ставлять гармати на воєнних кораблях.

Дістануть воєнні замовлення.

Канцелярія федерального обезпечення попередила власників малих фабричних заводів, що якби вони з недостачі сирівців мали відправляти з фабрики своїх робівників, то дадуть про це знати до федерального бюра праці. Стейтові бюра праці дадуть про це знати федеральному урядови і він постарається дістати для них замовлення на виріб таких річей, яких треба на оборону краю. Таким чином і фабрикант заробить, і робітники матимуть роботу. Стейтові бюра праці вже перевірили около 200 малих фабричних заводів, які мали віддалювати робітників через недостачу сирівців, але тепер вони мають дістати замовлення на виріб воєнних матеріялів.

Рільництво.

Департамент рільництва видав заяву, що запотребування фармерських робітників цього року було 64% нормальне, а 25% менше ніж минулого року. Фармері не пустили своїх робітників в індустріяльні заводи. Вони піднесли їм заробітну платню і задержали їх на фармах. Департамент рільництва є того переконання, що цього року в Америці був добрий урожай. Кажуть, вже давно такий був. Американське правительство робить все можливе, щоби фармерам догодити і тим заставити їх продукувати якнайбільше збіжжа. Ґуртові склади фармерської машинерії дістали наказ доставляти фармерам знаряди без ніяких церемоній.

Ціни.

Статистичне бюро каже, що минулого тижня не піднеслися ґуртові ціни на 900 артикулах. Минулого року ціни на цих артикулах були пішли вгору на 17.3% і були найвищими ще від 1930. року. Адміністратор цін Гендерсон повідомив фабрикантів ґуми, що вони „можуть піднести ціну" ґуми на 9%, але не більше тої, яка була в червні цего року. Бюро ще перевіряє, чи мають рацію продуценти оливи, які також домагаються права на піднесення цін.

Першенство

Директор розподілювання сирівців Нелсон каже, що він дав дозвіл на закупно сирівців тим фарикантам, які їх потребували на виріб частин до направи фабричної машинерії. СПАБ тримається тої засади, що власники фабричних заводів повинні тримати машинерію в якнайкращім стані, бо тоді вони можуть видати найбільше продукції. Нелсон каже, що він заборонив до 30. березня 1942. р. одній компанії в Шікаґо купувати алюмін. Зробив це тому, що та компанія уживала алюмін на виріб „слат машінс". А Нелсон є тої думки, що алюмін повинен бути ужитий на виріб таких річей, яких потрібно на оборону краю. Він сподіється, що в скорому часі буде заведена стисла контроля продажі тих хемічних матеріялів, яких тепер уживають на „драй клінінг".

Кораблі й олива.

Приморська комісія оголосила, що вона підписала контракт на будову 49 нових „тенкерів", які по укінченні стануть частиною одної із найбільших того рода фльот. В американських заводах тепер будують 208 нових „тенкерів" на 2,196,300 тон. Вони мають бути викінчені при кінці 1943. року. Тоді в Америці буде 568 „тенкерів". Два нові „тенкери" йде на воду в цім тижні. Крім цего типу кораблів в американських портах ще направляють 15 барок які також будуть зужиті до перевозу оливи.

Загально-американські взаємини.

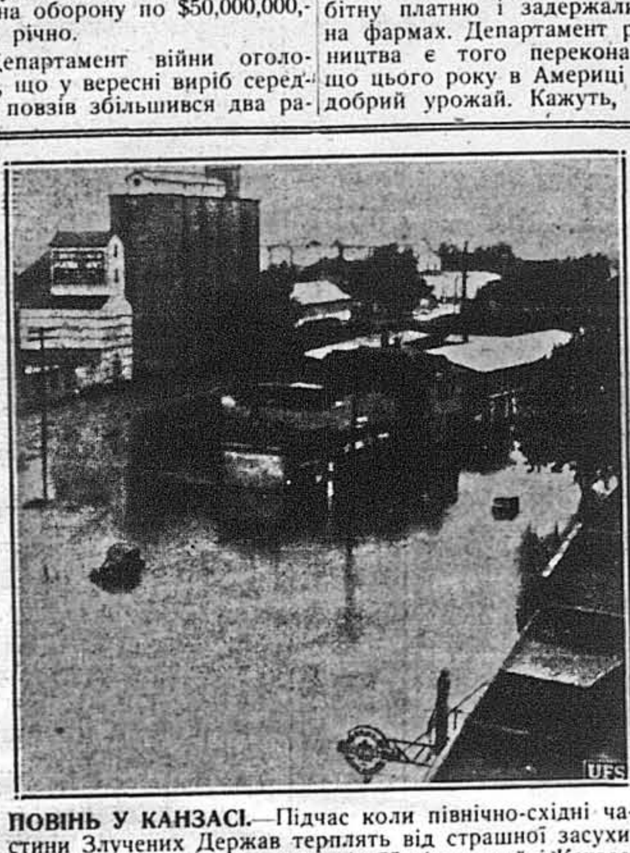
Державний секретар Гол видав заяву, в якій говорить, що Злучені Держави ні посередно, ні безпосередно не мають нічого спільного з недавньою зміною правительства в Панамі. Злучені Держави й Арґентина підписали торговельну угоду. Це є перша така угода ще від 1853. року. Американська армія недавно сконфіскувала 18 літаків, які були в дорозі з Канади до Перу. Зроблено це тому, що так вимагають „критичні відносини... і потреба для оборони краю".

Армія.

Секретар департаменту війни Стимсон подав до публичного відома, що в американській армії переведено деяку зміну зброї. Вживатимуть автоматичних крісів, що збільшать пальну силу на 33 відсотки. Стимсон дальше сказав, що з Краєвої Оборони переведено в реґулярну армію 2,000 підофіцирів, які мають звільнити з піль авіяції всіх кваліфікованих летунів.

Армія подає до громадського відома, що до надбережної артилерії додано чотири баталіони „бараж-балуністів". Кожний баталіон числить 1,257 людей.

(Ці і н ф о р м а ц і ї п о д а є „ФЛІС" на підставі урядових джерил. Вони подають, що зроблено в справі оборони за цілий тиждень включно до пятниці).

ПОВІНЬ У КАНЗАСІ.—Підчас коли північно-східні частини Злучених Держав терплять від страшної засухи, якої гіршої не було за останніх 55 літ, у стейті Канзасі піднялися від злив води рік, викидаючи з домів тисячі людей, затоплюючи худобу й роблячи багато маєткових шкід. На світлині сцена з міста Абилін.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Ш., Клівленд, О. — Дякуємо за витинки з польських ґазет. Витинок з „Плейн Ділер" ми вже мали. Добре зробили, що відписали. Коли таке появиться, треба завжди відповісти — спокійно, культурно й річево. Маємо враження, що авторка є московка, що підшивається під „замериканізоване" прізвище.

З МУЗИКИ

Триюмф Любки Колесси в Торонто

Минулого тижня, у четвер, у Варзиті Аріна відбувся другий з черги виступ нашої славної піяністки Любки Колесси при присутности Принцеси Аліси й під покровом ґенерал-ґубернатора Канади. Публики цим разом було поверх 4,000, цебто ще більше, як попереднього разу. Торонто вже пізнало незрівняну гру нашої славної артистки й величезну залю Арени майже заповнило. Тим разом концерт влаштовано у користь жертв війни в Британії. Усі артисти й музиканти виступали безплатно.

Успіх цим разом був надзвичайний. Успіх — це заслабе слово, щоб передати те, що діялось в Авдиторії по скінченій грі Любки Колесси. Це був триюмф! Триюмф української чарівної, молодої артистки, що своєю грою й ґрацією захопила зібрану публику до такого ступня, що вона своїми оплесками просто недавала Артистці відійти з арени. По першій грі викликували її 6 разів; три рази Артистка ґрала надпрограмово. Гаряче оплескувала Любку Колессу також Світла Гостя, Принцеса Аліса, вшановуючи її пізніше балачкою й сидженням у своїм ряді.

Українці Торонта вшанували Любку Колессу двома китицями цвітів — від КУК і від СУМК, і пізніше прийняттям в обмеженім ґурті в найбільшій гостинниці, „Роял Йорк", яке влаштували українські професіоналісти Торонта.

Попри Любку Колессу співав оперовий співак, баритон п. Томас Томас, валієць співаючи пісні французькі й анґлійські, між ними пісню ніґрів „Олд Мен Ривер".

Про Любку Колессу писав в трьох більших статтях „Ді Івнинґ Телеґрам", з 16 і 17 ц. м. — перший раз подав інтервю, і другий раз у двох статтях написав про її гру в Варзиті Арені, рівночасно поміщуючи світлину Артистки, разом з Принцесою Алісою й ін. визначними особами. Прибутку з цього концерту передано на Фонд $1.700.

В інтервю з нашою Артисткою, під наголовком **„Рада помогти жертвам війни, каже українська піяністка, що буде ґрати тут на спеціяльнім концерті"**, було, що Любка Колесса вважає собі за честь, що їй дозволено взяти участь у так добрім ділі допомогти жертвам війни, і такі власні слова Артистки: „Сьогодні коли в світі такий неопокій, ми повинні одні одним помагати сміятися, мати розраду". Дальше подає часопис деякі дані з життя Любки Колесси: що вона студіювала музику в Імперіяльній Академії Мистецтва й Музики в Відні; що маючи тільки 14 літ одержала від Академії найбільшу нагороду — прекрасне піяно; що концертувала по столицях Европи вже від 15 року життя; що ґрала по всіх европейських столицях; що батько її, проф. д-р Колесса, це широко знаний словяніст і ректор університету, наперед у Відні а потім у Празі.

Казала наша Артистка, що на наближаючийся сезон її запропоновано концертову поїздку по ЗДПА. Про гру Любки Колесси написав музичний критик „Телеґрам"-у таке:

„Пані Колесса своєю життєвістю й верховною силою свого ґрання нагадує Миру Гесс, хоч норов тих двох артисток неоднаковий. Тому зараз приходить друга думка, що мабуть до Новаес вона подібна, хоч, згадуючи ці прізвища, ми маємо на увазі, що Любка Колесса в великій мірі є сама собою; її ґра на піяно виконувана з найвищим хистом, осліплює блеском і причаровує ґрацією.

„Її блискуче виконання Шопена зроджує у нас бажання, щоб вона котрогось дня знову до нас загостила й ґрала нам повну програму його творів".

Слава Любки Колесси — її успіх підчас концерту в присутности Принцеси Аліси — це слава й успіх України, бож славна наша піяністка завжди підкреслює, що вона українка. Поява давніше в пресі новинки, що вона „чехо-словачка" — це спроба неприхильних українцям чинників зменшити її зростаючу славу.

Українці можуть сподіватися почути славну Артистку ще нераз, між тим, можливо, що й за старанням КУК, якого представник одержав обіцянку, що коли тільки їй дозволить час, то вона приїде на великий концерт, що його в відповіднім часі КУК плянує влаштувати. — („Український Робітник").

Як Поширюють Історію України?

(У тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи товариств, що будуть закуповувати Історію України для американських інституцій чи американських визначних людей).

Джерзі Сіти, Н. Дж. — Товариство Січ, відділ 170. У. Н. Союзу, закупило два примірники „Історії України" М. Грушевського в анґлійській мові: один для міської бібліотеки, а другий для товариства.

Плейнфілд, Н. Дж. — Товариство ім. І. Франка, від. 372. У. Н. Союзу, замовило два примірники „Історії України": один для відділу, а другий для публичної бібліотеки в Плейнфілд.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

БРУКЛИН, Н. Й.

Український виступ у Бруклинськім Музеї.

„Бруклин Мюзіум" повідомляє, що у вівторок, 28. жовтня б. р., відбудеться в Музею, в Сколпчюр Корт, український вечір, в якому возьме участь Клюб українських танцюристів з Ню Йорку. Початок година 8. Вступ вільний.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

ВЕСТ АЙСЛИП, Л. АЙ., Н. Й.

З весілля на народню ціль.

Дня 19. жовтня ц. р. відбулось в готелі п. Сірки, в Істпорт, Л. Ай., Н. Й. весілля сина п. В. Джуса — Теодора, з донькою п. П. Чорномаза — Степанією. Наступного дня відбулась повесільна забава, на якій на пропозицію п. Чорномаза і Теодора Джуса забрав слово п. К. Баґрій і представив приявним гостям теперішне положення українського народу, та попросив їх зложити жертви на ту гуманітарну роботу, яку веде Український Золотий Хрест. Збіркою занялись пп. Пахольчишин, Баґрій і Гайт й зібрали $66.25. З тої суми за згодою жертводавців уділено $6 на українську церкву в Істпорт, Л. Ай., Н. Й., $10 на українську радіо програму, а $50 вислано через редакцію „Свободи" до управи У. З. Х. в Ню Йорку.

Жертви зложили: Й. Вельґ $10; по $5: П. Чорномаз, В. Джус, Кравс, Станік з родиною, Прокіп Пахольчишин; по $2: Сірко з родиною, Костюк з родиною, Канас з родиною; по $1: К. Баґрій, Лесюк, В. Чорномаз, Любенський з родиною; Баран, Ярколович, Ґірчеха, Керік, Й. Ґлова, Й. Гойт, Коляський, Сірко, Андерсон, Качановський, І. Денеґа, Т. Джус, Румінський, Падовлянський і род.; Гейтина і род., Армера і род., Думкольголяй і род., М. Скубач, Й. Пахольчишин, Ц. Безкоровайний, С. Костюк, п. Гойтина; п. Пастернак 25 ц.

Теодор Джус.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

DEFENSE BONDS QUIZ

Q. I cannot find the word "Defense" anywhere on the Defense Savings Stamps I have bought. Are they merely Postal Savings Stamps, or does my money invested in these Stamps go into the Defense Program?

A. The money you use to purchase these Stamps goes definitely into the Defense Program. The Stamps bear the words "America on Guard," which indicates that they are an integral part of the Defense Program.

Q. What is the Treasury's purpose in putting Defense Savings Stamps on sale in retail stores throughout the Nation?

A. To make it as easy as possible for Americans everywhere to buy these Stamps, which, as everyone knows, may be exchanged at many post offices and banks for Defense Savings Bonds.

NOTE:—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C. Also Stamps now are on sale at most retail stores.

AMERICA ON GUARD!

Above is a reproduction of the Treasury Department's Defense Savings Poster, showing an exact duplication of the original "Minute Man" statue by famed sculptor Daniel Chester French. Defense Bonds and Stamps, on sale at your bank or post office, are a vital part of America's defense preparations.

THEY SAID LAST WEEK

William O. Douglas, Justice of the United States Supreme Court:

"Tolerance and freedom and civil rights are not debatable issues in America. They are the principles on which this Nation was founded. They are the principles which unite us and have made it possible for us to make one Nation from many nationalities. They are, the very meaning of America. On these issues America stands united."

* * *

Sidney Hillman, Associate Director General, Office of Production Management:

"In this defense program we have released creative energies and resources long dormant in this nation. We are learning to use, more effectively than ever before, all our productive powers. If we can thus gird ourselves to repel the threat of foreign invasion, we can meet even more successfully the threat of unemployment and poverty and the other evils which come from the lack of proper organization in a national economy."

* * *

William S. Knudsen, Director General, Office of Production Management:

"This country was founded because people who loved liberty couldn't find it other places. We fought a revolution so it could be put on that basis permanently. We grew and progressed and became enriched on that basis. We choose that system; we grew up under that system and have never doubted it; we made that system and that system made us. That's what I mean when I say that democracy and the United States of America are one and the same thing—inseparable."

* * *

Wendell Berge, Assistant Attorney General of the United States:

"The enforcement of federal criminal laws in the field of national defense carries with it the correlative duty of careful observance of constitutional civil rights. We are concerned with a field in which passions are easily inflamed. Irresponsible criminal prosecutions might well ruin the lives of decent men and women who have no thought or purpose of subversive action. We must be vigorous in our prosecution of those who seek to aid the enemies of this country, but we must also be zealous to protect from vigilante action men women who are guilty of no crimes, but who for one reason or another may have temporarily incurred the displeasure of the people of a particular community."

* * *

Congressman Adolph Sabath:

"Our national security can be safeguarded only if every person in the land — native and foreign born, citizen and non-citizen—is enabled to participate in its defense. Every obstacle to that goal must be removed... Technical difficulties and unnecessary delays in the naturalization process interfere with the full participation of the non-citizen in our national endeavors. Discrimination against Americans of foreign birth in public and private employment deprives us of greatly needed labor and creates disunity at a time when national unity is essential to the security and defense of America. These barriers to unity must be eliminated because they are grist to the mill of appeasers and fifth columnists in their efforts to undermine our national safety."

* * *

Paul V. McNutt, Director of the Office of Defense Health and Welfare Services:

"The task of our generation is much larger than we have realized. It is not only to win a war and remove from power the dictators, the visible object of this calamity. It is to remove the conditions which made possible their rise to power. It is not only to suppress a global revolution. It is, in turn, to bring about a world revolution which will forever, remove the necessity for revolt. A revolution...to end all revolutions. Our task, in short, is the task of extending to all the world that freedom which in fact is the only guarantor of our own security."

* * *

Francis Biddle, Attorney General of the United States:

"There have always been timid souls who doubted that democracy could be made to work when disaster threatened. Their voices have been heard in every great crisis, domestic or international, through which this country has passed during more than one hundred and fifty years of national life. History has been kind to them and most of their gloomy forecasts have been soon forgotten. At this moment their voices are raised again to express the familiar fear that the very measures essential to defend democracy may in the end prove to be democracy's undoing. If there are those among them who do not believe sincerely in democratic processes, I can only regret that they are not placed elsewhere in associations more congenial to the political paganism which they profess. My present concern is for the sincere believers who are troubled by the discordant counsels of these tumultuos times. Without minimizing our dangers, I would seek to fortify their faith, for ultimately the vitality of democracy must depend upon the faith of those who would conserve and strengthen its essential principles."

ПРОСТО ВЛЕТІВ. Рудий Готовий, з Гренд Репидс, Мишиґен, держить у руці фазана, що влетів до його авта через шибу.

Дитина

(Докінчення зо стор. 2.)

ще любив, а яка не важилася боронити.

У тіни своєї криївки бачив Люпля, як батько пустився йти та як зник у слабо освітленій остерії. І коли тут Люпля стояв, виринула нараз якась інша тінь (відкіля вона взялася?) та закрадалася попід мур до хати: то був Піпета.

Люпля відітхнув; і в душі подякував Пресвятій Діві Батькові вже нічого злого не станеться! Хлопець підкрадався за тінею — спочатку здалека, потім близько позад неї. Піпета засвистав стихенька. ...Вікно відчинилося... в коморі і Люпля побачив — того не забуде до смерти — у вікні свою неньку. Вона втирала очі, а на знак працання поклала палець на уста. Одначе Піпета підійшов до віконця, вискочив на вузькі футрини та притягнув жінку до себе, так, що в темряві обо тіла сплилися в одно.

Підчас тієї жахливої хвилинки Люпля чув, як кров заграла йому в жилах, та наче почув теж батькові слова: „Зігнити в тюрмі! Діти потребуватимуть когось, хто ними заопікувався би...." Піпета відступив від вікна, патягнув капелюх на очі тай пустився до своєї хати. Видно вважав, що нині краще буде для нього не йти до остерії...

Хлопець ішов за ним, приставав, змірювався. В темряві заблестіла його зброя, ніж, який він колись найшов на дорозі — та вцілила свою добичу двічи в шию.

„А ти драбуго! Ти драбуго!" почулися серед темряви слова. Це були перші слова вже дорослого мущини.

В хлопчині пробудився мущина, який терпів, боровся проти лиха та виконав це, що вважав справедливістю і своїм святим правом. Нападений хотів борнитися, та вже було запізно. Поцілений в бючку закляв, потім захропів у передсмертних судорогах.

Після доконаного вчинку Люпля став знову дитиною: в ньому пробудився жах, забилася совість. Утікаючи серед ночі кричав розпучливо: „Рятуйте! рятуйте! рятуйте!"

(Кінець)

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ЛІКАРІВ І ДЕНТИСТІВ ЗВЕРБУЮТЬ ДЛЯ ОБОРОНИ

Вже одобрено пляни для вербунку лікарів і дентистів до віддання потрібної професійної служби на випадок, коли праця оборони прибере обширні розміри. Згодом вже почнуть заходи за те, щоби був принятий відповідний закон для заосмотрення програми в усі вимоги. Таке подав до публичного відома Пол В. Мекнат, федеральний адміністратор безпеки.

Після тих плянів, котрі одобрило Американське Медичне Товариство і федеральні медичні власти здоровля, мається створити одну центральну аґентуру для вербунку і назначувань, при кооперації армії, фльоти і служби публичного здоровля. Аґентура мала би заспокоювати потреби як війська так і цивільного населення. Пропонована аґентура була би ведена на взір подібної аґентури, створеної для подібних цілей в Англії, а також по вказівкам про шляхи, після яких англійська установа функціонує.

Створення аґентури наступило через поважні зменшення медичного персоналу у многих громадах, спричинених акцією оборони та вірою, що повна мобілізація краю може витворити поважні проблеми, якщо не будуть заздалегідь пороблені відповідні пляни.

Одна з головних потреб є для ґенеральної вербункової програми, котра бере на увагу розміщення лікарів і дентистів відповідно до населення громад, в котрих вони жиють, їх вишкіл та досвід, а також їх готовість для віддання служби на користь програми оборони.

Загальна Рада, — ФЛІС.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 430. Дівчина-динаміт.

Тарзана це дуже збентежило, що дівчина, так без обиняків, освідчилась йому. Він чемно їй відповів: „Алеж я вже маю подругу".

Тарзеля відкинула свою голову взад і гордо заявила: „Дуже добре. Я знайду собі іншого, кращого від тебе".

„Не сварися з Тарзаном", втрутився до розмови Сандо. „Ми мусимо повертати до краю Тарзана, де всі будемо безпечніші".

„Я не потребую його охорони", відповіла спершу дівчина. Але далі змякла і покірно завважила: „Коли так, то ходімо".